

ZARZĄD SUKCESYJNY PRZEDSIĘBIORSTWEM OSOBY FIZYCZNEJ

Pytania i odpowiedzi
Wzory pism ■ Przepisy

Paweł Blajer

PRAWO W PRAKTYCE

ZARZĄD SUKCESYJNY PRZEDSIĘBIORSTWEM OSOBY FIZYCZNEJ

Pytania i odpowiedzi
Wzory pism ■ Przepisy

Paweł Blajer

PRAWO W PRAKTYCE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 2 listopada 2018 r.

z uwzględnieniem przepisów, które wchodzi w życie 25 listopada 2018 r. (Dz.U. poz. 1629)

Recenzent

Prof. dr hab. Elżbieta Skowrońska-Bocian

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne

Piotr Króliński – JustLuk

Łamanie

Krystyna Szych – JustLuk

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przystępujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

The logo for 'prawolubni' features the word in a stylized, lowercase font with a small heart above the 'i'. Below the text is a decorative wavy line.

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2019

ISBN 978-83-8160-138-2

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

*Książkę dedykuję br. Januszowi Kaźmierczakowi
z Klasztoru Braci Mniejszych Kapucynów w Warszawie*

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	25
Wprowadzenie	27
Rozdział 1	
Kwestie zasadnicze związane z określeniem losów przedsiębiorstwa i zarządem sukcesyjnym po śmierci przedsiębiorcy	29
Pytanie nr 1. Po co jest zarząd sukcesyjny?	29
Pytanie nr 2. Czy możliwa jest kontynuacja działalności gospodarczej po śmierci przedsiębiorcy bez ustanowienia zarządu sukcesyjnego?	30
Pytanie nr 3. Czy ustanowienie zarządu sukcesyjnego rozwiązuje problem sukcesji działalności gospodarczej po śmierci przedsiębiorcy?	30
Pytanie nr 4. Czy zarząd sukcesyjny będzie obejmował całą aktywność gospodarczą przedsiębiorcy?	31
Pytanie nr 5. Czy zarząd sukcesyjny utrzyma opłacalność przedsiębiorstwa i jego pozycję na rynku?	32
Pytanie nr 6. Czy ustanowienie zarządu sukcesyjnego od chwili śmierci przedsiębiorcy oznacza, że czynności związane z postępowaniem spadkowym (stwierdzenie nabycia spadku lub przedmiotu zapisu windykacyjnego) można przeprowadzić później?	32
Pytanie nr 7. Czy ustanowienie zarządu sukcesyjnego po śmierci przedsiębiorcy oznacza, że czynności związane z postępowaniem spadkowym (stwierdzenie nabycia spadku lub przedmiotu zapisu windykacyjnego) można przeprowadzić później?	33
Pytanie nr 8. Czy dla skorzystania z ustawy kluczowe jest znalezienie osoby, która będzie sprawnym zarządcą sukcesyjnym?	34

Pytanie nr 9. Czy istnieje obowiązek wskazywania zarządcy sukcesyjnego, jeśli w skład majątku przedsiębiorcy wchodzi przedsiębiorstwo lub będzie ono stanowiło element spadku przedsiębiorcy?	34
Pytanie nr 10. Czy mimo braku obowiązku prawnego przedsiębiorca powinien rozważyć ustanowienie zarządu sukcesyjnego?	35
Pytanie nr 11. Czy zarządca sukcesyjny może zajmować się całym spadkiem przedsiębiorcy?	35
Pytanie nr 12. Czy zarząd sukcesyjny może być uruchomiony w gospodarstwie rolnym po śmierci jego dysponenta?	36
Pytanie nr 13. Czy aby ustanowić zarząd sukcesyjny po śmierci za życia, przedsiębiorca będzie musiał również sporządzić testament?	36
Pytanie nr 14. Dlaczego przedsiębiorca powinien w swoim testamencie umieścić także zapis windykacyjny dotyczący przedsiębiorstwa?	37
Pytanie nr 15. Czy zarządcę sukcesyjnego będzie można wskazać w sytuacji, gdy postępowanie spadkowe nie zostało zakończone, a przedsiębiorca zmarł przed wejściem w życie ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej?	39
Pytanie nr 16. Czy dane dotyczące zarządu sukcesyjnego w przypadku osoby, która prowadzi indywidualną działalność gospodarczą, będą jawne?	39
Rozdział 2	
Przedsiębiorstwo po śmierci przedsiębiorcy	41
Pytanie nr 17. Co to jest przedsiębiorstwo w spadku?	41
Pytanie nr 18. Co będzie odróżniało przedsiębiorstwo w spadku od przedsiębiorstwa, które ujęte jest w prawie cywilnym?	43
Pytanie nr 19. Co dzieje się z przedsiębiorstwem, gdy było ono przedmiotem wspólności majątkowej małżeńskiej, a jeden z małżonków zmarł?	44
Pytanie nr 20. Czy skład przedsiębiorstwa w spadku może się zmienić?	44
Pytanie nr 21. Kto jest właścicielem przedsiębiorstwa w spadku?	45
Pytanie nr 22. Czy przedsiębiorstwo w spadku może mieć wielu właścicieli?	46
Pytanie nr 23. Czy po śmierci przedsiębiorcy, jeśli nie wskazał on zarządcy sukcesyjnego, a nie ma formalnego potwierdzenia praw do przedsiębiorstwa, nie można wykonywać żadnych czynności związanych z kontynuacją działalności gospodarczej?	47
Pytanie nr 24. Kto jest uprawniony do podejmowania czynności koniecznych po śmierci przedsiębiorcy?	48

Pytanie nr 25. Czy osoba dokonująca czynności koniecznych będzie ponosić odpowiedzialność, jeśli czynności te okażą się nieuzasadnione?	49

Rozdział 3

Ustanowienie zarządu sukcesyjnego	50
Pytanie nr 26. Czym jest zarząd sukcesyjny?	50
Pytanie nr 27. Co jest konieczne do ustanowienia zarządu sukcesyjnego?	50
Pytanie nr 28. Czy możliwe jest ustanowienie zarządu sukcesyjnego, gdy działalność gospodarcza jest zawieszona?	51
Pytanie nr 29. Czy możliwe jest ustanowienie zarządu sukcesyjnego w przypadku upadłości przedsiębiorcy?	51
Pytanie nr 30. Czy zarząd sukcesyjny jest ustanawiany już z chwilą, kiedy przedsiębiorca dokona wszystkich czynności z tym związanych i wówczas zarządca sukcesyjny może też zacząć zajmować się konkretnymi sprawami związanymi z kontynuacją działalności gospodarczej?	52
Pytanie nr 31. Czy zarządcą sukcesyjnym może być spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, z którą współpracował zmarły przedsiębiorca?	53
Pytanie nr 32. Czy zarządcą sukcesyjnym może być dziecko zmarłego przedsiębiorcy?	53
Pytanie nr 33. Czy jako zarządca sukcesyjny może zostać wskazany małżonek przedsiębiorcy?	54
Pytanie nr 34. Czy wskazany zarządca sukcesyjny musi być przedsiębiorcą w rozumieniu Kodeksu cywilnego lub Prawa przedsiębiorców?	54
Pytanie nr 35. Czy jako zarządca sukcesyjny może zostać wskazany obecny pracownik przedsiębiorcy?	55
Pytanie nr 36. Czy jako zarządca sukcesyjny może być wskazany bank, który ma ofertę dla przedsiębiorców indywidualnych?	55
Pytanie nr 37. Czy na zarządcę sukcesyjnego może być wyznaczony profesjonalny podmiot zajmujący się doradztwem spadkowym?	55
Pytanie nr 38. Czy jako zarządca sukcesyjny może być wskazany wykonawca testamentu?	56
Pytanie nr 39. Czy zarządca sukcesyjny musi wykazywać się jakimiś kwalifikacjami związanymi z zarządzaniem przedsiębiorstwem?	56
Pytanie nr 40. Kto nie może być zarządcą sukcesyjnym?	56
Pytanie nr 41. W jaki sposób konkretna osoba może być powołana na zarządcę sukcesyjnego przez przedsiębiorcę w trakcie jego życia?	57

Pytanie nr 42. Czy przedsiębiorca może powołać dwie osoby o różnych kwalifikacjach lub nawet zespół osób, które po jego śmierci będą kontynuować prowadzenie działalności gospodarczej?	58
Pytanie nr 43. Czy przedsiębiorca może powołać „awaryjnego zarządcę sukcesyjnego” na wypadek, gdyby powołany wcześniej nie mógł wykonywać swojej funkcji?	58
Pytanie nr 44. Czy przedsiębiorca może odwoływać i powoływać kolejnych zarządców sukcesyjnych dowolną liczbę razy za swojego życia?	59
Pytanie nr 45. Dlaczego przedsiębiorca tylko wskazuje określoną osobę do pełnienia funkcji zarządcy sukcesyjnego, a nie ustanawia zarządu sukcesyjnego?	59
Pytanie nr 46. Czy można być zarządcą sukcesyjnym wskazanym przez kilku przedsiębiorców do kilku przedsiębiorstw w spadku?	60
Pytanie nr 47. Czy mogą być wskazani odrębni zarządcy sukcesyjni do różnych przedsiębiorstw prowadzonych przez przedsiębiorcę (np. inny do sklepu, a inny do hurtowni prowadzonej przez przedsiębiorcę)?	60
Pytanie nr 48. Czy zarządca sukcesyjny może być wskazany w testamencie?	61
Pytanie nr 49. Czy jeśli przedsiębiorca nie powołał zarządcy sukcesyjnego za życia, to po jego śmierci kontynuacją działalności gospodarczej nie może już zająć się zarządca sukcesyjny?	61
Pytanie nr 50. Czy kontrahent współpracujący intensywnie z przedsiębiorcą za życia (np. kluczowy dostawca) może po śmierci przedsiębiorcy ustanowić zarząd sukcesyjny, jeśli przedsiębiorca tego nie zrobił?	61
Pytanie nr 51. Czy ma sens ustanawianie zarządu sukcesyjnego po stwierdzeniu nabycia spadku?	62
Pytanie nr 52. Czy zaraz po śmierci przedsiębiorcy jego następcy prawni muszą powołać zarządcę sukcesyjnego?	62
Pytanie nr 53. Czy w celu ustanowienia zarządu sukcesyjnego po śmierci przedsiębiorcy postępowanie spadkowe musi zostać przynajmniej zainicjowane?	63
Pytanie nr 54. Czy jeśli udział w przedsiębiorstwie przysługuje kilku osobom, to każda z nich może powołać zarządcę sukcesyjnego?	63
Pytanie nr 55. Czy powołanie zarządcy sukcesyjnego po śmierci przedsiębiorcy jest możliwe tylko przed notariuszem?	65
Pytanie nr 56. Czy powoływany po śmierci przedsiębiorcy zarządca sukcesyjny powinien być obecny podczas czynności związanych z jego powołaniem?	66

Pytanie nr 57. Czy potrzebna jest zgoda sądu opiekuńczego dla przedstawiciela ustawowego na powołanie zarządu sukcesyjnego w przypadku, gdy małoletni jest spadkobiercą lub zapisobiercą windykacyjnym?	66
Pytanie nr 58. Czy wpis zarządcy sukcesyjnego do CEIDG zostanie dokonany, jeśli wniosek został złożony przez zapisobiercę windykacyjnego, który jest nabywcą przedsiębiorstwa i chce, aby zarządca sukcesyjny szybko przystąpił do wykonywania swoich zadań?	67
Pytanie nr 59. Czy powołany po śmierci przedsiębiorcy zarządca sukcesyjny może od razu, np. po zakończeniu czynności notarialnych, zacząć wykonywać swoje zadania?	67
Pytanie nr 60. Czy możliwe jest powołanie zarządcy sukcesyjnego przez sąd w ramach np. postępowania o stwierdzenie nabycia spadku?	67
Pytanie nr 61. Czy jeśli zmarły przedsiębiorca nie ustanowił zarządu sukcesyjnego, mogą to zrobić spadkobiercy lub zapisobierca windykacyjny przedsiębiorstwa w dowolnym czasie?	68
Pytanie nr 62. Czy po śmierci przedsiębiorcy na zarządcę sukcesyjnego może być powołana osoba, która za życia przedsiębiorcy została przez niego z tej funkcji odwołana?	68
Rozdział 4	
Wykonywanie zarządu sukcesyjnego	69
Pytanie nr 63. Czy zarządca sukcesyjny w umowach, dokumentach, fakturach itd. związanych z kontynuacją działalności gospodarczej zmarłego przedsiębiorcy wskazuje bezpośrednio samego siebie?	69
Pytanie nr 64. Czy zarządca sukcesyjny może wykonywać swoje czynności od czasu do czasu, np. tylko wtedy, gdy istnieje potrzeba podejmowania działań bardzo istotnych z punktu widzenia kontynuacji działalności gospodarczej po zmarłym przedsiębiorcy?	70
Pytanie nr 65. Czy zarządca sukcesyjny może zawiesić swoją działalność na podobnych zasadach, jak mógł to robić za życia przedsiębiorca?	71
Pytanie nr 66. Czy zarządca sukcesyjny może sam wykonywać czynności sądowe, np. złożyć pozew przeciw kontrahentowi zmarłego przedsiębiorcy? ...	71
Pytanie nr 67. Czy zarządca sukcesyjny może sam przenieść zarząd sukcesyjny na inną osobę, kiedy jego wykonywanie jest np. związane ze zbyt dużym obciążeniem czasowym?	72
Pytanie nr 68. Czy spadkobiercy zmarłego przedsiębiorcy mogą ograniczyć skutki prawne działalności zarządcy sukcesyjnego, np. wobec niektórych kontrahentów?	73

Pytanie nr 69. Czy zarządca sukcesyjny działa we własnym imieniu i na własny rachunek?	73
Pytanie nr 70. Czy zarządca sukcesyjny ma całkowitą samodzielność w kontynuowaniu działalności gospodarczej po zmarłym przedsiębiorcy?	74
Pytanie nr 71. Czy zarządca sukcesyjny, a nie konkretny spadkobierca lub spadkobiercy, będzie pozywany w kwestiach związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą?	75
Pytanie nr 72. Czy zarządca sukcesyjny może brać udział w postępowaniach podatkowych i administracyjnych?	75
Pytanie nr 73. Czy korespondencja związana z działalnością gospodarczą zmarłego przedsiębiorcy będzie kierowana do zarządu sukcesyjnego, a nie spadkobierców lub zapisobiercy windykacyjnego przedsiębiorstwa?	76
Pytanie nr 74. Czy zarządca musi informować o właścicielach, na których rzecz podejmuje określone działania związane z kontynuacją działalności gospodarczej?	76
Pytanie nr 75. Jakie czynności związane z zarządzaniem przedsiębiorstwem po śmierci przedsiębiorcy może wykonywać zarządca sukcesyjny?	77
Pytanie nr 76. Czy zarządca sukcesyjny może sam zbywać składniki przedsiębiorstwa, takie jak np. nieruchomości lub auto dostawcze?	78
Pytanie nr 77. Czy zarządca sukcesyjny ma prawo także wznawiać (podejmować) postępowania sądowe, które zostały zawieszony z powodu śmierci przedsiębiorcy?	79
Pytanie nr 78. Czy zarządca sukcesyjny musi współpracować z ustanowionym kuratorem spadku lub wykonawcą testamentu?	80
Pytanie nr 79. Czy zarządca sukcesyjny może wykonywać swoje zadania bez wynagrodzenia?	80
Pytanie nr 80. Czy właściciele przedsiębiorstwa mogą żądać podziału zysku przedsiębiorstwa?	81
Pytanie nr 81. Czy właściciele przedsiębiorstwa sami mogą określić udział w zyskach oraz stratach przedsiębiorstwa w spadku?	82
Pytanie nr 82. Czy właściciele przedsiębiorstwa mogą otrzymywać zaliczki na poczet przyszłego zysku?	82
Pytanie nr 83. Czy zarządca sukcesyjny musi przeprowadzać inwentaryzację składników przedsiębiorstwa?	83
Pytanie nr 84. Czy zarządca sukcesyjny wykonuje także umowy zawarte przez przedsiębiorcę za jego życia?	85

Pytanie nr 85. Czy zarządca sukcesyjny wspólnie ze spadkobiercami zawiera i wykonuje umowy związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa już po śmierci przedsiębiorcy?	86
Pytanie nr 86. Czy jakaś umowa może być nieobjęta obowiązkiem wykonywania jej przez zarządcę sukcesyjnego?	86
Pytanie nr 87. Czy jakiś podmiot, np. ważny kontrahent, może po śmierci przedsiębiorcy powstrzymać się z realizacją umowy, np. dotyczącej kolejnych dostaw materiałów?	86
Pytanie nr 88. Czy mimo śmierci przedsiębiorcy będą terminy, np. zapłat czy dostaw, które wynikają z umów zawartych jeszcze za życia przedsiębiorcy?	87
Pytanie nr 89. Czy za zobowiązania przedsiębiorstwa w spadku odpowiedzialność będzie ponosił zarządca sukcesyjny, z racji tego, że to on nim zarządza?	88
Pytanie nr 90. Czy zarządca sukcesyjny nie może być nigdy pociągnięty do odpowiedzialności finansowej, skoro nie odpowiada za zobowiązania przedsiębiorstwa w spadku?	88
Pytanie nr 91. Czy zarządca sukcesyjny ma nieograniczony dostęp do rachunków bankowych zmarłego przedsiębiorcy?	90
Rozdział 5	
Działalność regulowana po śmierci przedsiębiorcy	93
Pytanie nr 92. Czy koncesją, zezwoleniem, licencją czy pozwoleniem wydanym zmarłemu przedsiębiorcy będzie można się posługiwać także po jego śmierci?	93
Pytanie nr 93. Czy zarządca sukcesyjny lub właściciele przedsiębiorstwa mogą w dowolnym momencie zająć się formalnościami dotyczącymi dalszego posługiwania się decyzją związaną z przedsiębiorstwem, którą za życia otrzymał przedsiębiorca?	95
Pytanie nr 94. W jakim terminie i gdzie zarządca sukcesyjny ma dokonać czynności, które dotyczą decyzji związanej z przedsiębiorstwem?	96
Pytanie nr 95. Kiedy organ administracji publicznej potwierdzi możliwość korzystania przez zarządcę sukcesyjnego z decyzji związanej z przedsiębiorstwem, którą za życia otrzymał przedsiębiorca?	96
Pytanie nr 96. Czy jeśli organ administracji publicznej odmawia potwierdzenia decyzji, musi uzasadnić odmowę?	97

Pytanie nr 97. Czy zarządca sukcesyjny może wykonywać uprawnienia wynikające z decyzji związanej z przedsiębiorstwem wydanej przedsiębiorcy za jego życia, zanim prawo do tego zostanie ostatecznie potwierdzone przez odpowiedni organ administracji publicznej?	98
Pytanie nr 98. Czy w przypadku powołania kolejnego zarządcy sukcesyjnego nie jest konieczne powtórne potwierdzenie decyzji związanej z przedsiębiorstwem?	99
Pytanie nr 99. Kiedy właściciel przedsiębiorstwa po śmierci przedsiębiorcy sam może skorzystać z decyzji związanej z przedsiębiorstwem?	100
Pytanie nr 100. Kiedy organ administracji publicznej przeniesie decyzję związaną z przedsiębiorstwem na właściciela?	100
Pytanie nr 101. Czy zarządca sukcesyjny może brać udział w postępowaniu dotyczącym przeniesienia decyzji na właścicieli przedsiębiorstwa?	101
Pytanie nr 102. Czy możliwe jest skorzystanie przez właściciela przedsiębiorstwa z decyzji związanej z przedsiębiorstwem, zanim zostanie ona na niego przeniesiona?	102
Pytanie nr 103. Czy organ administracji publicznej może uniemożliwić właścicielowi przedsiębiorstwa skorzystanie z decyzji przed ostatecznym przeniesieniem na niego decyzji?	102
Pytanie nr 104. Czy organ administracji publicznej, który odmówił przeniesienia decyzji na właściciela przedsiębiorstwa po śmierci przedsiębiorcy, musi ją uzasadnić?	102
Pytanie nr 105. Czy zarządca sukcesyjny może zostać wpisany do rejestru działalności regulowanej lub innego rejestru w miejsce zmarłego przedsiębiorcy?	103
Pytanie nr 106. Co powinien zrobić zarządca sukcesyjny, aby wpis przedsiębiorcy z rejestru związanego z działalnością regulowaną nie został wykreślony, a sam zarządca sukcesyjny mógł po śmierci przedsiębiorcy wykorzystać go do kontynuowania działalności?	104
Pytanie nr 107. Czy zarządca sukcesyjny może wykonywać działalność gospodarczą wpisaną do rejestru, zanim zostanie w nim dokonana zmiana podmiotu?	105
Pytanie nr 108. Czy kolejny zarządca sukcesyjny nie musi już przechodzić procedury zmiany danych w odpowiednim rejestrze?	105
Pytanie nr 109. Co się dzieje, gdy zarządca sukcesyjny nie złoży w terminie wniosku o zmianę danych w rejestrze?	106

Pytanie nr 110. Czy sam zarządca sukcesyjny może ubiegać się o nowe zezwolenia, koncesje czy wydanie odpowiednich decyzji, jeśli będzie to potrzebne do prowadzenia przedsiębiorstwa w spadku?	106

Rozdział 6

Zarząd sukcesyjny w spółce cywilnej	107

Pytanie nr 111. Czy możliwe jest ustanowienie zarządu sukcesyjnego w spółce cywilnej?	107

Pytanie nr 112. Czy zarządca sukcesyjny może wykonywać zadania zmarłego wspólnika w spółce cywilnej, jeśli w umowie spółki cywilnej zastrzeżono, że spadkobiercy wejdą do spółki?	108

Pytanie nr 113. Czy zarządcą sukcesyjnym może być inny wspólnik spółki cywilnej?	108

Pytanie nr 114. Czy jest możliwe ustanowienie zarządu sukcesyjnego w spółce cywilnej, mimo że za życia przedsiębiorcy nie zostało zastrzeżone w umowie spółki, że spadkobiercy wejdą do spółki po śmierci wspólnika?	108

Pytanie nr 115. Kiedy i w jaki sposób zarządca sukcesyjny prosi o zgodę wspólników spółki cywilnej?	109

Pytanie nr 116. Czy wspólnicy spółki cywilnej powinni wstrzymać się z prowadzeniem spraw spółki, gdy nie zastrzeżono wejścia spadkobierców do spółki w umowie spółki, a po śmierci wspólnika spółki cywilnej póki co nie ustanowiono zarządu sukcesyjnego?	110

Pytanie nr 117. Czy jeżeli w spółce cywilnej po śmierci wspólnika zostaje tylko jeden wspólnik, to ulega ona rozwiązaniu?	110

Pytanie nr 118. Czy jedyny wspólnik spółki cywilnej może sam prowadzić sprawy spółki?	111

Rozdział 7

Kwestie pracownicze związane z zarządem sukcesyjnym	112

Pytanie nr 119. Czy pracownicy przedsiębiorcy (dotychczasowego pracodawcy) zawsze będą kontynuować swoje zatrudnienie po jego śmierci?	112

Pytanie nr 120. Kto po śmierci przedsiębiorcy wykonuje uprawnienia i obowiązki pracodawcy?	112

Pytanie nr 121. W jakiej sytuacji zatrudnienie pracownika zawsze będzie kontynuowane mimo śmierci przedsiębiorcy (dotychczasowego pracodawcy)?	113

Pytanie nr 122. Czy pracownicy mogą sprawdzić sami, czy zarząd sukcesyjny został ustanowiony, aby spokojniej myśleć o swoim przyszłym zatrudnieniu?	114
Pytanie nr 123. Czy jeśli zarząd sukcesyjny został ustanowiony, to zarządca sukcesyjny powinien wykonywać wszystkie ustalenia między pracownikiem i przedsiębiorcą, jakie zapadły przed jego śmiercią?	114
Pytanie nr 124. Czy jeśli zarząd sukcesyjny był ustanowiony na dzień śmierci przedsiębiorcy (dotychczasowego pracodawcy), to zatrudnienie jest kontynuowane bezterminowo?	114
Pytanie nr 125. Kiedy dojdzie do przejścia pracownika przez nowego pracodawcę?	115
Pytanie nr 126. Czy pracownik musi kontynuować zatrudnienie i wykonywać pracę na rzecz nowego pracodawcy?	116
Pytanie nr 127. Czy jeśli zarząd sukcesyjny nie został ustanowiony przez przedsiębiorcę za jego życia, a po jego śmierci nikt z następców prawnych przedsiębiorcy nie będzie chętny do kontynuacji jego działalności gospodarczej, to umowy o pracę wygasną już w chwili śmierci przedsiębiorcy?	116
Pytanie nr 128. Czy umowy z pracownikami są automatycznie kontynuowane, jeśli w terminie 30 dni po śmierci przedsiębiorcy jego następcy prawni zdecydują się na kontynuację działalności gospodarczej zmarłego przedsiębiorcy (dotychczasowego pracodawcy dla pracowników)?	117
Pytanie nr 129. Kto i w jakim terminie zawiera z pracownikiem porozumienie co do kontynuowania zatrudnienia, jeśli na dzień śmierci przedsiębiorcy zarząd sukcesyjny nie został ustanowiony?	117
Pytanie nr 130. Od czego zależy długość kontynuowania stosunku pracy, jeśli porozumienie z pracownikiem zawiera inna osoba niż zarządca sukcesyjny?	118
Pytanie nr 131. Czy osoby wykonujące czynności konieczne albo zarządca sukcesyjny powołany po śmierci przedsiębiorcy muszą z każdą osobą zatrudnioną za życia przedsiębiorcy (dotychczasowego pracodawcy) podpisać porozumienie dotyczące kontynuacji stosunku pracy na dotychczasowych zasadach?	119
Pytanie nr 132. Czy pracownik może nie zgodzić się na podpisanie porozumienia co do kontynuowania stosunku pracy?	120
Pytanie nr 133. Kiedy następuje rozwiązanie umowy o pracę pracownika zatrudnionego na czas określony po śmierci przedsiębiorcy?	121

Pytanie nr 134. Czy pracownik po śmierci przedsiębiorcy dalej otrzymuje określone w umowie wynagrodzenie za pracę?	122
Pytanie nr 135. Czy jeśli w dniu śmierci przedsiębiorcy ustanowiony był zarząd sukcesyjny, to wynagrodzenie pracownika będzie wypłacane w terminach i w wysokości określonych za życia przedsiębiorcy?	122
Pytanie nr 136. Czy jeśli w dniu śmierci przedsiębiorcy zarząd sukcesyjny nie był ustanowiony, to wynagrodzenie pracownika będzie wypłacane w terminach i w wysokości określonych przez przedsiębiorcę?	123
Pytanie nr 137. Czy w okresie, kiedy pracownicy nie mają prawa do wynagrodzenia, mogą i tak być zobowiązani do wykonania pracy w ramach działalności gospodarczej, którą prowadził zmarły przedsiębiorca (dotychczasowy pracodawca)?	124
Pytanie nr 138. Czy pracownicy, których umowy wygasły po śmierci przedsiębiorcy (dotychczasowego pracodawcy), w przyszłości mają preferencje przy ponownym zatrudnianiu?	125

Rozdział 8

Kwestie podatkowe związane z zarządem sukcesyjnym	127
Pytanie nr 139. Czy podatnikiem po śmierci przedsiębiorcy będzie zarządca sukcesyjny?	127
Pytanie nr 140. Kto będzie wykonywał obowiązki podatnika po śmierci przedsiębiorcy?	128
Pytanie nr 141. Czy prawa i obowiązki zmarłego przedsiębiorcy wynikające z prawa podatkowego będą dalej realizowane po jego śmierci?	128
Pytanie nr 142. Czy zarządca sukcesyjny może korzystać z interpretacji indywidualnej prawa podatkowego, która została wydana za życia przedsiębiorcy?	129
Pytanie nr 143. Czy zarządca sukcesyjny może korzystać z NIP zmarłego przedsiębiorcy?	129
Pytanie nr 144. Czy NIP zmarłego przedsiębiorcy może posługiwać się tylko zarządca sukcesyjny?	130
Pytanie nr 145. Czy od wypłat z zysku na rzecz właścicieli przedsiębiorstwa w spadku będzie potrącany podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT)? ...	131
Pytanie nr 146. Czy podatnikiem podatku dochodowego od osób fizycznych będzie zarządca sukcesyjny?	131

Pytanie nr 147. Czy przedsiębiorstwo w spadku będzie uprawnione do kontynuacji rozliczeń podatkowych zmarłego przedsiębiorcy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych?	132
Pytanie nr 148. Co będzie stanowić źródło przychodów przedsiębiorstwa w spadku?	132
Pytanie nr 149. Co przedsiębiorstwo w spadku może ujmować w kosztach uzyskania przychodów?	133
Pytanie nr 150. Czy w ramach prowadzenia przedsiębiorstwa w spadku będzie możliwe kontynuowanie odliczenia strat?	134
Pytanie nr 151. Czy po śmierci przedsiębiorcy od razu będzie można zmienić formę rozliczenia podatkiem?	134
Pytanie nr 152. Czy przedsiębiorstwo w spadku musi sporządzać inwentaryzację?	134
Pytanie nr 153. Czy praca właścicieli przedsiębiorstwa w spadku związana z zaangażowaniem w działalność przedsiębiorstwa w spadku po śmierci przedsiębiorcy będzie opodatkowana?	135
Pytanie nr 154. Czy przedsiębiorstwo w spadku musi rozpocząć prowadzenie własnej ewidencji podatkowej?	136
Pytanie nr 155. Czy przedsiębiorstwo w spadku będzie także płatnikiem uprawnionym m.in. do poboru zaliczek podatkowych?	136
Pytanie nr 156. Czy zarządca sukcesyjny będzie musiał odprowadzać zaliczki na podatek dochodowy już po śmierci przedsiębiorcy?	136
Pytanie nr 157. Czy zarządca sukcesyjny ma składać zeznania podatkowe do tego samego urzędu skarbowego co zmarły przedsiębiorca?	137
Pytanie nr 158. Czy jeśli przedsiębiorca wybrał rozliczenia na podstawie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych albo karty podatkowej, to po jego śmierci rozliczenia nadal będą się opierały na tych formach?	137
Pytanie nr 159. Czy zarządca sukcesyjny będzie podatnikiem VAT?	138
Pytanie nr 160. Czy zmarły przedsiębiorca zostanie wykreślony z rejestru VAT?	138
Pytanie nr 161. Kto ponosi odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe przedsiębiorstwa w spadku?	140
Pytanie nr 162. Czy w związku z odpowiedzialnością za zobowiązania podatkowe po stronie właścicieli przedsiębiorstwa w spadku takiej odpowiedzialności nigdy nie będzie ponosił zarządca sukcesyjny?	141

Pytanie nr 163. Czy po śmierci przedsiębiorcy dalej można korzystać z używanej przez niego kasy fiskalnej? 142

Pytanie nr 164. Czy przedsiębiorstwo w spadku będzie musiało płacić składki z tytułu ubezpieczenia zmarłego przedsiębiorcy? 142

Rozdział 9

Zwolnienie podatkowe dla kontynuujących działalność gospodarczą po śmierci przedsiębiorcy 144

Pytanie nr 165. Czy nabycie przedsiębiorstwa prowadzonego za życia przez osobę fizyczną będzie zwolnione z podatku od spadków i darowizn niezależnie od tego, kto będzie nabywcą takiego przedsiębiorstwa? 144

Pytanie nr 166. Jakie warunki musi spełniać nabywca przedsiębiorstwa, aby skorzystać ze zwolnienia podatkowego? 145

Pytanie nr 167. Na czym ma polegać prowadzenie przedsiębiorstwa, aby możliwe było skorzystanie ze zwolnienia podatkowego? 145

Pytanie nr 168. Czy zakończenie działalności przed upływem 2 lat na skutek złej sytuacji rynkowej będzie oznaczać brak możliwości skorzystania ze zwolnienia? 146

Pytanie nr 169. Czy jeśli nabywca przedsiębiorstwa ma już działalność gospodarczą, to musi uruchomić kolejną, aby wykorzystać przedsiębiorstwo spadkodawcy i skorzystać ze zwolnienia podatkowego? 146

Pytanie nr 170. Czy okres 2 lat prowadzenia przedsiębiorstwa liczy się już od momentu śmierci przedsiębiorcy? 147

Pytanie nr 171. Czy nabywca przedsiębiorstwa może je sprzedać niedługo po śmierci przedsiębiorcy? 147

Pytanie nr 172. Czy nabywca przedsiębiorstwa może wnieść je do spółki i dalej korzystać ze zwolnienia? 147

Pytanie nr 173. Jak należy dokonać zgłoszenia nabycia przedsiębiorstwa? 148

Pytanie nr 174. Jakie skutki będzie miało zgłoszenie nabycia przedsiębiorstwa po upływie 6 miesięcy? 149

Pytanie nr 175. Czy osoby obce wobec spadkodawcy, które nabyły przedsiębiorstwo, mają 6 miesięcy na podjęcie decyzji co do skorzystania ze zwolnienia podatkowego? 149

Pytanie nr 176. Czy aby skorzystać ze zwolnienia podatkowego przy nabyciu przedsiębiorstwa, wcześniej powinien zostać ustanowiony zarząd sukcesyjny? 150

Pytanie nr 177. Czy długi przedsiębiorstwa mogą być odliczone przy obliczaniu podatku od spadków i darowizn w przypadku nabycia innych składników majątku spadkodawcy?	150
Pytanie nr 178. Czy osoby najbliższe powinny korzystać ze zwolnienia podatkowego związanego z kontynuowaniem działalności przedsiębiorstwa (nabyciem własności przedsiębiorstwa), czy też skorzystać ze zwolnienia generalnego dla tej grupy podatników?	150
Rozdział 10	
Zakończenie, wygaśnięcie i wydłużenie zarządu sukcesyjnego	152
Pytanie nr 179. Co powinien zrobić przedsiębiorca, aby przed śmiercią odwołać wskazanego zarządcę sukcesyjnego?	152
Pytanie nr 180. Czy wniosek o odwołanie zarządcy sukcesyjnego przez przedsiębiorcę powinien zawierać uzasadnienie albo w jakiś inny sposób przynajmniej przedstawiać powód odwołania?	152
Pytanie nr 181. Czy odwołany zarządca sukcesyjny może zaskarżyć do sądu odwołanie go lub kwestionować je w jakiś inny sposób?	153
Pytanie nr 182. Czy wystarczy, że przedsiębiorca wyśle osobie powołanej na zarządcę sukcesyjnego informacje o odwołaniu jej z tej funkcji?	153
Pytanie nr 183. Czy gdy przedsiębiorca osobiście wręczył oświadczenie o odwołaniu zarządcy sukcesyjnego, ten musi pokwitować jego otrzymanie lub zapoznanie się z jego treścią?	153
Pytanie nr 184. Czy zarządca sukcesyjny może zostać odwołany przez pełnomocnika przedsiębiorcy?	154
Pytanie nr 185. Czy sam zarządca sukcesyjny może zrezygnować z funkcji za życia przedsiębiorcy?	154
Pytanie nr 186. Czy zarządca sukcesyjny musi wskazać powód rezygnacji?	154
Pytanie nr 187. Czy wystarczy, że przedsiębiorca otrzyma oświadczenie o rezygnacji zarządcy sukcesyjnego?	154
Pytanie nr 188. Kiedy zarządca sukcesyjny przestaje pełnić swoją funkcję?	155
Pytanie nr 189. Czy po rezygnacji albo śmierci zarządcy sukcesyjnego konieczne jest powołanie kolejnego zarządcy sukcesyjnego?	156
Pytanie nr 190. Czy zarządca sukcesyjny wskazany przez przedsiębiorcę może zostać odwołany przez jego następców prawnych, dlatego że będą oni uważać, iż nie powinien on pełnić swojej funkcji?	156

Pytanie nr 191. Czy po odwołaniu przez osoby mające znaczny udział w przedsiębiorstwie zarządcy sukcesyjnego ustanowionego za życia przedsiębiorcy osoby te muszą powołać nowego zarządcę sukcesyjnego?	158
Pytanie nr 192. Czy zarządca sukcesyjny może zostać odwołany przez sąd?	158
Pytanie nr 193. W jakich sytuacjach będzie można mówić o rażącym naruszeniu obowiązków przez zarządcę sukcesyjnego?	159
Pytanie nr 194. Czy sąd może sam powołać zarządcę sukcesyjnego?	162
Pytanie nr 195. Czy po śmierci przedsiębiorcy zarządca sukcesyjny może od razu rezygnować, nie wykonując żadnych czynności związanych z kontynuowaniem działalności gospodarczej po śmierci przedsiębiorcy?	162
Pytanie nr 196. Czy zarządca sukcesyjny, składając rezygnację, powinien wskazać notariuszowi jej powód?	163
Pytanie nr 197. Czy w okresie między odwołaniem lub rezygnacją zarządcy sukcesyjnego a powołaniem kolejnego nie można wykonywać czynności związanych z kontynuowaniem działalności gospodarczej?	164
Pytanie nr 198. Czy zarząd sukcesyjny trwa tak długo, jak długo z punktu widzenia zarządcy sukcesyjnego istnieje potrzeba wykonywania zadań, które są związane z zarządzaniem przedsiębiorstwem w spadku?	164
Pytanie nr 199. Czy zarząd sukcesyjny może wygasnąć wcześniej niż przed upływem 2 lat?	165
Pytanie nr 200. Czy zarząd sukcesyjny może trwać dłużej niż 2 lata od śmierci przedsiębiorcy?	168
Podsumowanie	171
Bibliografia	175
Aneks nr 1	
Wzory dokumentów	177
Wzór nr 1 – Powołanie zarządcy sukcesyjnego przez przedsiębiorcę	179
Wzór nr 2 – Zgoda osoby wskazanej przez przedsiębiorcę do pełnienia funkcji zarządcy sukcesyjnego	180
Wzór nr 3 – Oświadczenie osoby wybranej do pełnienia funkcji zarządcy sukcesyjnego o braku przeciwwskazań do pełnienia funkcji zarządcy sukcesyjnego	181

Wzór nr 4 – Powołanie zarządcy sukcesyjnego przez przedsiębiorcę ze wskazaniem dodatkowej osoby, która „awaryjnie” mogłaby pełnić również funkcję zarządcy sukcesyjnego	182
Wzór nr 5 – Zgoda osoby wskazanej przez przedsiębiorcę do pełnienia funkcji „awaryjnego” zarządcy sukcesyjnego	184
Wzór nr 6 – Oświadczenie osoby wskazanej do pełnienia funkcji „awaryjnego” zarządcy sukcesyjnego o braku przeciwwskazań do pełnienia funkcji zarządcy sukcesyjnego	185
Wzór nr 7 – Prokura z zastrzeżeniem pełnienia funkcji zarządcy sukcesyjnego przez prokurenta	186
Wzór nr 8 – Zgoda prokurenta na pełnienie funkcji zarządcy sukcesyjnego	187
Wzór nr 9 – Oświadczenie prokurenta o braku przeciwwskazań do pełnienia funkcji zarządcy sukcesyjnego	188
Wzór nr 10 – Odwołanie zarządcy sukcesyjnego przez przedsiębiorcę	189
Wzór nr 11 – Rezygnacja zarządcy sukcesyjnego	190
Wzór nr 12 – Porozumienie między zarządcą sukcesyjnym a pracownikiem dotyczące kontynuacji stosunku pracy na dotychczasowych zasadach do dnia wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego	191
Wzór nr 13 – Porozumienie między zarządcą sukcesyjnym a pracownikiem dotyczące kontynuacji stosunku pracy na dotychczasowych zasadach zawierające inny termin rozwiązania umowy o pracę	193
Wzór nr 14 – Zawiadomienie pracownika przez zarządcę sukcesyjnego o możliwości zatrudnienia w tej samej grupie zawodowej, w przypadku gdy wygasła jego umowa o pracę	195
Wzór nr 15 – Wniosek o udzielenie zezwolenia sądu na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu przedsiębiorstwem w spadku	197
Wzór nr 16 – Wniosek zarządcy sukcesyjnego o zabezpieczenie spadku po wygaśnięciu zarządu sukcesyjnego	200
Wzór nr 17 – Wniosek o odwołanie zarządcy sukcesyjnego z powodu rażącego naruszenia obowiązków ze wskazaniem nowego zarządcy sukcesyjnego	203
Wzór nr 18 – Wniosek o przedłużenie zarządu sukcesyjnego z ważnych przyczyn	207
Wzór nr 19 – Wniosek zarządcy sukcesyjnego o podjęcie zawieszonoego postępowania związanego z prowadzeniem przedsiębiorstwa w spadku	210
Wzór nr 20 – Zawiadomienie współników spółki cywilnej o ustanowieniu zarządu sukcesyjnego	212

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1025 ze zm.)
- k.p. – ustawa z 26.06.1974 – Kodeks pracy (Dz.U. z 2018 r. poz. 917 ze zm.)
- k.p.a. – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096)
- k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1360 ze zm.)
- o.p. – ustawa z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2018 r. poz. 800 ze zm.)
- pr. bank. – ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 1876 ze zm.)
- pr. not. – ustawa z 14.02.1991 r. – Prawo o notariacie (Dz.U. z 2017 r. poz. 2291 ze zm.)
- pr. przed. – ustawa z 6.03.2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. poz. 646 ze zm.)
- pr. up. – ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 2344 ze zm.)
- u.p.d.o.f. – ustawa z 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1509 ze zm.)
- u.p.s.d. – ustawa z 28.07.1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz.U. z 2018 r. poz. 644 ze zm.)
- u.p.t.u. – ustawa z 11.03.2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2017 r. poz. 1221 ze zm.)
- ustawa o CEIDG – ustawa z 6.03.2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy (Dz.U. poz. 647 ze zm.)
- ustawa o SKOK – ustawa z 5.11.2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2065 ze zm.)
- u.z.e.i.p. – ustawa z 13.10.1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników (Dz.U. z 2017 r. poz. 869 ze zm.)
- u.z.s.p.o. – ustawa z 5.07.2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej (Dz.U. poz. 1629)

Inne

CEIDG	– Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
KRS	– Krajowy Rejestr Sądowy
NIP	– Numer Identyfikacji Podatkowej
PESEL	– Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności
PIT	– podatek dochodowy od osób fizycznych
ROR	– rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy
VAT	– podatek od towarów i usług

WPROWADZENIE

Zauważmy proces, którego motywacja nie jest oczywista. Prowadzenie własnej działalności gospodarczej, nawet tej najdrobniejszej, to coś więcej niż tylko szukanie okazji do zarabiania pieniędzy. Jest to często szansa na realizację pewnej filozofii życiowej, określonych wartości, a niekiedy również wyraz działania na rzecz określonej społeczności. Widać to zwłaszcza w polskich warunkach, przede wszystkim w przypadku firm rodzinnych. Przepisywanie im wyłącznie materialnych celów jest dużym uproszczeniem. Nie można, oczywiście, powiedzieć, że działalność gospodarczą prowadzi się dla celów altruistycznych, bo tak na gruncie ekonomii po prostu nie może być, ale nigdy nie powinniśmy twierdzić, że wyłącznie zysk jest w centrum uwagi. Z tego powodu paradoksalnie tak ważne jest, aby przedsiębiorstwa miały zapewnioną możliwość dalszego działania, nawet w razie śmierci ich właściciela czy założyciela.

Sukcesja w polskich firmach jest wręcz naszą racją stanu. Tymczasem w polskim systemie prawnym przez wiele lat nie było uregulowanej kwestii kontynuowania działalności gospodarczej po śmierci przedsiębiorcy mimo relatywnie dużego odsetka osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na tle innych krajów, gdzie funkcjonują uregulowania nawet bardziej zaawansowane, związane z sukcesją przedsiębiorstwa.

Ustawa z 5.07.2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej, która jest przedmiotem tego opracowania, ma to zmienić. Odbywa się to zresztą równoległe z wprowadzeniem rozwiązań podatkowych, które mają zachęcić do nabywania przedsiębiorstw przez osoby fizyczne, a jednocześnie w stanie prawnym, w którym od kilku lat obowiązuje już zapis windykacyjny dotyczący m.in. przedsiębiorstwa. Tworzy to pewien zespół unormowań, które na różnych płaszczyznach na pewno pozwalają zaplanować sukcesję działalności gospodarczej, nawet w mniejszych przedsiębiorstwach.

Rzecz jednak w tym, aby zainteresowani umieli z tych rozwiązań skorzystać. Dlatego celem tego opracowania jest praktyczne przedstawienie regulacji, które są zwią-

zane z zarządem sukcesyjnym, bez pomijania przy tym uwarunkowań gospodarczych i innych przepisów, które związane są z zaplanowaniem i kontynuacją działalności gospodarczej po śmierci przedsiębiorcy. Ze względu na fakt, że ustawa dotycząca zarządu sukcesyjnego jest nowa, nie można szerzej przedstawić praktyki sądowej i organów administracyjnych, niemniej aktualność problematyki wymaga już teraz praktycznych i jasnych wskazówek. Aby uczynić to opracowanie jak najbardziej przydatnym, **przyjęto formułę pytań i odpowiedzi**, na końcu zaś zamieszczono aneksy zawierające **przepisy z zaznaczeniem tych, które mogą szczególnie interesować określone grupy zawodowe**, a także **materiały ułatwiające zaplanowanie procesów sukcesyjnych** (*succession checklist* oraz modelowy wykaz składników przedsiębiorstwa w spadku). Chodzi o to, aby rozstrzygnięcie pewnych wątpliwości pomogło przede wszystkim samemu przedsiębiorcy, który musi podjąć najważniejsze decyzje związane z procesem przekazania przedsiębiorstwa.

Czytelnik na pewno szybko się zorientuje, że poruszane zagadnienia czasami tylko pośrednio odnoszą się do ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej, ale ma to miejsce tylko po to, aby można było niektóre kwestie wyjaśnić w szerszym kontekście. Rzadko jest przecież tak, że jedna regulacja – mimo najszczerzych chęci ze strony jej twórców – kompleksowo obejmuje dany obszar życia. Tak też jest w tym przypadku. W zamierzeniu publikacja ma mieć głównie praktyczny, wręcz poradnikowy charakter, natomiast dygresje i komentarze pojawiają się, aby ten cel lepiej zrealizować. Proszę nie mieć mi tego za złe. W środowisku naukowym zapewne szybko rozgorzeje poważna dyskusja dotycząca roli zarządu sukcesyjnego, ujęcia przedsiębiorstwa w spadku czy odpowiedzialności zarządcy sukcesyjnego. Tu i teraz potrzebne jest jednak przedstawienie zarządu sukcesyjnego w przedsiębiorstwie osoby fizycznej tak, aby dla osób, które stoją przed wyzwaniem kontynuacji działalności gospodarczej, było jasne, jak mogą skorzystać z nowego prawa. W końcu trzeba mieć na uwadze, że jesteśmy w pewnym sensie w krytycznym momencie, jeśli chodzi o sukcesję działalności gospodarczej polskich przedsiębiorstw.

Rozdział 1

KWESTIE ZASADNICZE ZWIĄZANE Z OKREŚLENIEM LOSÓW PRZEDSIĘBIORSTWA I ZARZĄDEM SUKCESYJNYM PO ŚMIERCI PRZEDSIĘBIORCY

Pytanie nr 1. Po co jest zarząd sukcesyjny?

Upraszczając do granic możliwości, ustanowienie zarządu sukcesyjnego przedsiębiorstwem osoby fizycznej służyć ma tylko i aż temu, aby przetrwała działalność gospodarcza osoby, która ją aktywnie prowadziła za życia. I tu od razu podkreślić trzeba, że jest to **rozwiązanie tymczasowe**. Idea ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej sprowadza się do tego, że ustanowienie zarządu sukcesyjnego, czyli w praktyce zarządzanie przedsiębiorstwem po śmierci przedsiębiorcy przez osobę pełniącą funkcję zarządcy sukcesyjnego, służyć ma temu, żeby w krytycznym momencie po odejściu przedsiębiorcy była osoba – albo można ją było szybko powołać – która zajmie się najpilniejszymi sprawami związanymi z kontynuowaniem działalności gospodarczej, tak aby bieżące zarządzanie przedsiębiorstwem znalazło się w jednych rękach kogoś, kto po prostu zastąpi przedsiębiorcę.

Podkreślmy jednak, że jest to rozwiązanie tylko tymczasowe, które **nie może zwalniać następców prawnych przedsiębiorstwa z zadania określenia dalszych kierunków rozwoju przedsiębiorstwa** lub podjęcia decyzji co do tego, jak ma wyglądać przyszłość rynkowa (biznesowa) przedsiębiorstwa zmarłego. Z całą pewnością można powiedzieć, że przejęcie w tym najtrudniejszym momencie zaraz po śmierci przedsiębiorcy jego obowiązków przez zarządcę sukcesyjnego ułatwi podjęcie strategicznych działań na przyszłość.

Pytanie nr 2. Czy możliwa jest kontynuacja działalności gospodarczej po śmierci przedsiębiorcy bez ustanowienia zarządu sukcesyjnego?

Tak, ale oznacza to w praktyce, że spadkobiercy, ewentualnie zapisobierca windykacyjny przedsiębiorstwa we współpracy ze spadkobiercami (chodzi o osobę, na której rzecz ustanowiony został ważny i skuteczny zapis windykacyjny – zob. pytanie nr 14) **muszą podejmować sami wszystkie czynności związane z dalszym funkcjonowaniem przedsiębiorstwa**. Chodzi w praktyce o kwestie bieżące, takie jak realizacja dostaw, obsługa klientów, ale także o dużo poważniejszym znaczeniu, jak rozliczenia podatkowe, zezwolenia, zatrzymanie pracowników czy obsługa należności i zobowiązań. Co istotne, do czasu przynajmniej prawomocnego stwierdzenia nabycia przedsiębiorstwa (sądowo lub notarialnie) działania te powinni podejmować razem, być w nich zgodni i nie marnować czasu. Zauważmy, że sama śmierć przedsiębiorcy może być już szokiem dla jego bliskich, w tak przygnębiających okolicznościach muszą podejmować **od razu** naglące decyzje i sami je realizować. Komplikuje się to w przypadku, gdy między najbliższymi jest spór. Niekiedy w praktyce konieczna może być także rejestracja nowej działalności gospodarczej przynajmniej przez jedną osobę.

Pytanie nr 3. Czy ustanowienie zarządu sukcesyjnego rozwiązuje problem sukcesji działalności gospodarczej po śmierci przedsiębiorcy?

Nie. Nie można traktować ustawy jako panaceum na wszystkie kwestie związane z przekazaniem przedsiębiorstwa na wypadek śmierci przedsiębiorcy. Ustanowienie zarządu sukcesyjnego **tylko tymczasowo rozwiązuje problem kontynuacji działalności gospodarczej po śmierci przedsiębiorcy**. Jego samego nie zwalnia to z obowiązku przygotowania wybranej osoby lub osób do prowadzenia działalności po swojej śmierci, przygotowania planu sukcesji czy dodatkowych dokumentów związanych z tym procesem, np. konstytucji firmy rodzinnej¹. Oczywiście takie działania mogą być spójne ze wskazaniem zarządcy sukcesyjnego, ponieważ np. wskazany przez przedsiębiorcę syn, który ma nabyć tytułem zapisu windykacyjnego przedsiębiorstwo po śmierci ojca, może być jednocześnie zarządcą sukcesyjnym. W żadnym wypadku nie można jednak traktować wskazywania zarządcy sukcesyjnego jako jedynego rozwiązania związanego z sukcesją, chociażby z powodu ograniczenia czasowego wykonywania zarządu sukcesyjnego (zasadniczo 2 lata – zob. pytania nr 198, 199 i 200).

¹ Por. A. Lewandowska, J. Lipiec, *Konstytucje firm rodzinnych. W kierunku długowieczności*, Warszawa 2015, s. 176–194, oraz T. Budziak, *Sukcesja w rodzinie biznesowej. Spojrzenie praktyczne*, Warszawa 2012, s. 207–217.

Pytanie nr 4. Czy zarząd sukcesyjny będzie obejmował całą aktywność gospodarczą przedsiębiorcy?

Nie. Ustawa o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej dotyczy **tylko indywidualnej działalności gospodarczej przedsiębiorcy oraz tej, która prowadzona była w ramach spółki cywilnej**. Innymi słowy, chodzi o ten rodzaj aktywność gospodarczej, który jest ujęty w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG). Nie będzie więc możliwe wykonywanie zarządu sukcesyjnego po śmierci przedsiębiorcy, np. wobec spółki jawnej, w której przedsiębiorca jest współnikiem czy udziałowcem w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, nawet gdy zmarły był tam istotnym udziałowcem i pełnił jakąś funkcję w organach spółki. W przypadku aktywnych przedsiębiorców nie jest wcale taką rzadką sytuacją, że prowadzą oni bardzo rozwiniętą i rozbudowaną aktywność w różnych formach prawnych. Ustawa o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej nie obejmuje tego rodzaju aktywności, którą reguluje ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1577 ze zm.). Warto też wspomnieć, że jeśli przedsiębiorca planował określone przedsięwzięcia, które związane były z rozwojem jego aktywności, np. prowadził negocjacje związane z inwestycją w *start-up* (objęcie udziałów w spółce realizującej nowy projekt biznesowy), to również po jego śmierci zarządca sukcesyjny raczej nie będzie mógł ich prowadzić, chyba że taką decyzję podejmą np. sami spadkobiercy.

Kwestia praktyczna

Fakt, że ustawa o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej nie obejmuje aktywności gospodarczej w spółkach handlowych, nie oznacza, że nie jest możliwe określenie losów współnika w spółce osobowej lub kapitałowej po jego śmierci. Istnieją regulacje w tym zakresie w samym Kodeksie spółek handlowych oraz możliwe jest ustanowienie zapisu windykacyjnego dotyczącego udziałów czy akcji².

Kwestia praktyczna

Choć może to brzmieć dziwnie, to z faktu, że ustawa o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej może być zastosowana w przypadku działalności gospodarczych (przedsiębiorców) ujętych w CEIDG, wynika, że aby zarząd sukcesyjny był możliwy, działalność gospodarcza musi być zgłoszona. Naturalnie, pewnie wydaje się to oczywiste dla większości przedsiębiorców, jednakże nie jest tajemnicą, że rozbudowaną aktywność gospodarczą można prowadzić bez wpisu w CEIDG. Pomijając wszystkie negatywne konsekwencje prawne z tego wynikające, w takiej sytuacji nie będzie możliwe ustanowienie zarządu sukcesyjnego. Ustawa bowiem wprost ustanowienie zarządu sukcesyjnego wiąże z odzwierciedleniem tego w CEIDG.

² Por. P. Książak, *Zapis windykacyjny*, Warszawa 2012, s. 102; J. Turłukowski, *Zapis windykacyjny. Komentarz*, Warszawa 2011, s. 31; P. Blajer, *Ustanowienie przez przedsiębiorcę zapisu windykacyjnego*, Warszawa 2016, s. 85–98.

Paweł Blajer – doktor nauk prawnych, ekonomista; wykładowca Uczelni Łazarskiego w Warszawie; dziennikarz, autor programów telewizyjnych dla przedsiębiorców; stały mediator przy Sądzie Okręgowym w Warszawie; zajmuje się strategiami dla firm opierającymi się na rozwiązaniach ekonomicznych i prawnych.

Książka stanowi kompleksowe omówienie nowego rozwiązania prawnego, jakim jest zarząd sukcesyjny dla przedsiębiorców, którzy troszczą się o los swojej działalności gospodarczej po ich śmierci.

W przystępny sposób przedstawiono tu zagadnienia wynikające z przepisów ustawy z 5.07.2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej, a także z realiów, w jakich osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą podejmują decyzje związane z określeniem losów przedsiębiorstwa. Aby uczynić opracowanie jak najbardziej praktycznym, przyjęto formułę **200 pytań i odpowiedzi**, które dotyczą spraw odnoszących się do różnych obszarów aktywności gospodarczej oraz decyzji pozostających w gestii przedsiębiorcy i jego następców prawnych.

W książce zamieszczono wzory pism, przepisy prawa (z zaznaczeniem tych, które mogą szczególnie interesować określone grupy zawodowe) oraz materiały ułatwiające zaplanowanie procesów sukcesyjnych (*succession checklist*, czyli lista 100 spraw związanych z zaplanowaniem sukcesji przez przedsiębiorcę, i modelowy wykaz składników przedsiębiorstwa w spadku).

Publikacja jest skierowana przede wszystkim do przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą jako osoby fizyczne, podmiotów zajmujących się wspieraniem ich zadań (obsługą prawną, podatkową, rachunkową i kadrową), a także szerokiej grupy kontrahentów i podmiotów gospodarczych współpracujących z przedsiębiorcami indywidualnymi (m.in. dostawców, instytucji finansowych, partnerów biznesowych, kluczowych klientów), którzy chcieliby utrzymać relacje po śmierci przedsiębiorcy. Będzie użytecznym źródłem wiedzy dla menedżerów i osób rozważających zajmowanie się zarządzaniem przedsiębiorstwem po śmierci jego właściciela, jak również notariuszy, adwokatów i radców prawnych, sędziów, komorników oraz pracowników naukowych i studentów prawa.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

ISBN 978-83-8160-138-2

